

VALDEMAR HANSEN ELENBAAS

1912-2008

door Dolf Welling

Op vrijdag 27 oktober 2006 ontving Wally Elenbaas uit handen van burgemeester Opstelten de Wolfert van Borselenpenning. In museum Boijmans Van Beuningen waren voor die gelegenheid veel mensen bijegekomen die de kunstenaar een warm hart toedroegen. Hans Walgenbach, directeur van het Historisch Museum Rotterdam, sprak de feestrede. Hij huldigde de ‘kunstenaar die meer dan zeventig jaar productief is en die tot een Rotterdamse voorhoede behoorde die belangrijke bijdragen leverde bij het ontstaan van de nieuwe fotografie, de nieuwe typografie en de ontwikkeling van de kleurengrafiek in onze stad’.

Valdemar Hansen Elenbaas –onder vrienden Wally genoemd– werd in 1912 in Rotterdam geboren als het achtste van de negen kinderen van een sigarenmaker. Aanvankelijk werkte hij als kantoorbediende. Vervolgens werd hij werkloos. Hij las onder meer werk van Slauerhoff, Kafka en Joyce. Zijn sociale betrokkenheid bleek uit zijn lidmaatschap van de communistische jeugdbond. Hij trad ook toe tot het collectief ‘Links Richten’ en was betrokken bij de oprichting van de afdeling Rotterdam van de Vereniging Arbeidersfotografen. Tot de andere leden behoorden Carl Blazer, Cas Oorthuys, Sofie

Hartog en Wout van Heusden. De jongere zuster van Sofie werd later zijn levensgezellin en medewerkster. Het belangrijkste voor hem was destijds Dick Elffers, een typograaf en schilder die hem onder zijn hoede nam. Zo kwam hij in contact met leden van de artistieke avant garde, onder wie Piet Zwart, later onder meer bekend van de Bruynzeelkeukens. Zwart leende hem een camera. Hij ging verkeren in een kring van mensen die in de vooroorlogse crisisjaren aan de toekomst werkten. In een boek met foto’s, *De honderd gezichten van Esther Hartog*, (zijn in 1998 overleden vrouw) schreef hij ‘Tijdens de grote werkloosheid begin jaren 1930 bedacht ik dat het beter staat armoe te lijden als (romantisch) kunstenaar dan als werkloze kantoorbediende’. Omstreeks 1935 ging hij schilderen, onder leiding van de schilder Jan Mulder. Hij maakte onder meer gouaches die met zijn meer bekende prenten overeen komen. In 1943 moest zijn Joodse vriendin onderduiken. Later voegde hij zich bij haar. In 1945 trouwden zij. Sedertdien woonde hij in de Rechthuislaan 1 in Katendrecht. Het is verwonderlijk dat hij op hoge leeftijd nog de trap naar de hoge bovenverdieping heeft kunnen beklimmen. Anders dan bij Dolf Henkes, zocht hij in de